

**Virumaa Rahvaülikooli
teated**

XX

JAANUAR 1939

Vilistlaskogu väljaanne

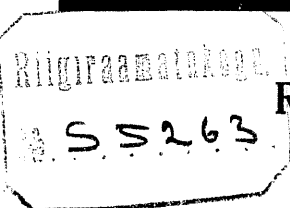

VIRUMAA

RAHVAÜLIKOOI TEATED

VILISTLASKOGU VÄLJAANNE
XX JAANUAR 1939.

Ilmub vilistlaskogu juhatuse toimetusel

5833
Rahvaülikool uuel teel.

On hüljatav vana, mis vananeb,
et säilitada vana, mis ei vanane.
J. L. Runeberg.

Kõik muutub, ja käesoleval ajal õige kiiresti. Ei ole siis ime, kui Rahvaülikooliski toimuvad aeg-ajalt väikesed muudatused. Kõige pealt ei ole tulevikus Rahvaülikooli ülevalpidajaks Virumaa Rahvaülikooli Selts, vaid sihtasutis „Virumaa Rahvaülikool“. Sihtasutisest osa võtma on kutsutud peale Rahvaülikooli Seltsi ja Haridusministeeriumi kui enesestmõistetavate liikmete Viru Maavalitsus, Kunda linn ja vald, Järva Maavalitsus, Põllutöökoda, Kodumajanduskoda, Eesti Haridusliit ja ülemaaline Eesti Noorsoo Ühendus.

Mitmed asutused on kutsele vastanud jaatavalt, mõnedelt on vastus saamata, eitavalt on seni vastanud ainult Kodumajanduskoda.

Sihtasutise loomisega loodetakse Rahvaülikooli aineiline külg kindlamale alusele seada, mis muidugi hädavajaline on kooli arengule. Olid ju viimasel ajal ainelised võimalused nii kokku kuivanud, et kaugemaleulatavatele kavatsustele mõeldagi ei saanud.

Kuna nüüd rahvaülikoolid alluvad Haridusministeeriumi Noorsoo- ja Vabahariduse osakonnale, on toimunud ka õppekavas sellekohane muudatus, nimelt õpetatakse nüüd rahvaülikoolis ühe nädalatunniga noorsoo- ja vabaharidustööd.

Teised õppeained on endised.

Noorsoo- ja Vabahariduse Osakonna alla viimise on rahvaülikoolid aina võitnud. Kooliosakonna all olles olid nad enam-vähem vaeslapse seisukorras, kuna Osakonna peatähelepanu oli suunatud rohkearvulistele riigi- ja avalikkudele üldhariduskudele koolidele. Noorsoo- ja Vabahariduse Osakonnal on aga rahvaülikoolid ainukesed koolid, kelle eest nad on kohustatud

hoolitsema, loomulikult ka selle lootusega, et rahvaülikoolide õpilastest võrsuks noorsoo- ja rahvaharidustööle rohkesti koha- seid tegelasi.

Nii töotavad need ümberkorraldused meie rahvaülikoolide ellu tuua rohkem arenguvõimalusi, on isegi loota, et meie rahvaülikoolide (mõtlen siin maa rahvaülikoole) arvgi vahest nüüd kasvama hakkab.

Kuid mingisugust põhimõttelikku muudatust rahvaülikooli elus ja töös toiminud ei ole. Rahvaülikoolile endale on jäetud ka nüüd, nagu oli varemgi, võimalus kavas vajalisi muudatusi teha, mis on tingitud alatasa muutuvast ja arenevast elust.

Aga mis veel tähtsam, rahvaülikooli põhialused jäävad muutmata, meie kolm käsku: armasta elu, kodumaad, tööd, jäävad muutmata. Sest tõsi on see, et nii üksikisiku, kui ka rahva, riigi ja üldse mistahes asutise elus on osasi mis muutu- vusele alluvad, mis isegi vajavad muutust, et eluvõitluses paika pidada, kuid on ka säärane osa, tuum-osa, mis peab jääma muutmata, need on põhitõed, millele tugineb üksikisiku kui ka inimlike koondiste elu. Nende põhitõdede hülgamine tähendaks surma.

Rahvaülikool aga surra ei taha, sellepärast rühub ta edasi uuel teel vanadel õilsatel põhimõtetel ja endises vaimus.

Kojutulek.

Oli maikuu esimesi päevi, kui Ott Pajujaan koolitöö lõppe- des tuli rahvaülikoolist koju. Arvestades kodus alanud keva- diste põllutöödega ei lasknud ta omale jaama hobust vastu tulla, vaid jättis suuremad pakid jaama ning alustas üle 20-km. koduteekonda jalgsi, pintsakuväel, käeotsas paar pisikest pakki.

Sammudes kevadpäikeses koju poole, tundus Ottile eriti rõõmsana asjaolu, et möödas oli pingutatav, kuus kuud kestnud kooliaasta; nüüd pääsis tagasi koju, kus tema saabumist oota- sid omaksed. Otti peas oli mitmesuguseid uusi mõtteid ja ka- vatsusi rahvaülikoolis kuuldu põhjal. Nüüd tundis ta teatud kärsitustki: pääseks võimalikult ruttu koju, et talve jooksul targanud ideid võimalikult ruttu kodutalu põldudel ja kodukor- rastamisel rakendada. Koju läheb ta nüüd hoopis teistsugusena kui ta oli sügisel kooli tules.

Ott tegeles niivõrd oma ilusate mõtete ja plaanidega, et polnud aega tunda reisuväsimustki. Juba oligi ta jõudnud kodu- talu rajale, kus tee pöördus suurelt maanteelt metsa. Metsa all tundus veel talvist jahedust. Varsti tuli aga uuesti lagendik —

need olid juba kodutalu põllud. Viimased päikesepaistelised ilmad olid maapainda tublisti kuivatanud ja muutnud põllupinna praguliseks. Siin peaks kiiresti alustama libistamisega — meenus Ottile rahvaülikooli põllumajanduse tunnis kuuldu.

Imelik küll — ent Otti tuju langes tublisti, kui ta seisis oma koduvärvas. Otse ta ees seisis kodu — elumaja, sellest paremal pool asuv laut ühes aidaga, kuna elumaja vastas õuel kasvasid mõned viljapuud ja marjapõõsad.

Elumaja oli hallide luitunud seintega rehe- ja rehealusega koosehitus, mille õlgkatus oli tublisti sammeldunud. Lauda katus oli osalt lagunenuki. Muidu oli aga laut pime, selle ühes seinas oli ainult rusikasuurune aken. Praegu oli laudauks pärani lahti, ning kaks lahja lehmapääd õiendasid sealt vaatama kevadpäikesesse, lastes kuuldavale kaeblikku inisemist.

Kodu praegune olukord on viletsam kui seda endale ette kujutasin — tundus samas Ottile. Palju on mul siin üldse võimalik midagi teha ja korda saata?

Oti kojujõudmisest oldi rõõmsad, eriti olid seda ta nooremad õed-vennad. Seevastu Otti koduste jälleenägemisrõõmu aga häiris tugevasti juba õueväravas tekkinud tunne: minu kodu on tublisti ajast maha jäänud. Miks? Kes on selles süüdi!

Samas selgus, et nüüd oskab ta seda tähele panna. Sügisel kooli minnes, kuhu ta läks, et õppida mesipuude valmistamist; oli ta ühes isaga arvamisel, et ainult rikkad talupidajad võivad soid üles künda ja ehitada korralikke hooneid ning kasvatada head karja. Nüüd oli ta aga teissugusel arvamisel. Ehk on isagi

Otil polnud suurt tuju omastega vestlemiseks. Peas oli nüüd muid mõtteid. Vaatas tahmunud toaseinu ja lagesid, kust alla rippusid ämblikuvõrgud. Köögiakna neljast aknaruudust oli üks kaetud papiga, mille vahelt tema mälestust mööda taloma mõtteid talve jooksul muutnud?

vistel tuiskudel lund kööki kihutas. Siis oli see nagu endastmõistetav, sest hommikul pühkis ema luuaga lume ära. Ent peab see nii olema?

Peale sööki siirdus ta õue. Läks lauta, kus 4 ahtakest, purulahja lehma ja pooltosinat lammast ühes talledega Oti kui vana tuttava vastu võtsid rõõmsa ammuamise ja määgimisega. Lehmad olid üleni sõnnikused, kintsudelt oli sõnnik karva lahti mäendanud, nii et need olid päris paljad. Seinaäärde teivastega kinnitatud sõimed olid vajunud tublisti sõnnikusse; lehmade tagaosas tõsis sõnnik kõrgele, nii loomad olid pool-upakile. Seejuures sõnnikule astudes tõsis virts üle saapanina. Ainuke aknaruuduke oli hoopis purunenud, talvel nähtavasti oli see kaltsudega kinni topitud. Vaesed loomad! Ühtlasi tundis ta samas teatud piinlikkust, et ta varem polnud mõttele tulnud: kas ei võiks ka siin olla kõik teisiti!

Õuel kasvavad õunapuud olid pea üleni sammeldunud, nen-

de võrad tihedad; kreegi- ja ploomipuud seisid juurevõsundite kaudu hoopis põõsasse kasvanuna. Rahvatülikooli aias kasvavad viljapuud olid aga mitu korda harvema võraga, kust veel enne koolitöö lõppu lõigati välja kuivanud ja üksteise vastu hõõruvaid oksid. Vähemalt pooled oksad peaks maha lõikama — vaatas Ott oma kodutalu viljapuid arvustava pilguga. Ning noori puid peaks juurde istutama.

Mööda põllupeenart siirdus Ott alla sooheinamaale, kust läbijooksva sooniku peal õitsesid varsakabjad. Ott mäletas, et sellelt põllult polnud isa mitte kunagi saanud vilja. Põld oli niivõrd liivane, et väiksemgi põud siin täieliku hävitustöö tegi. Ott haaras sügisel küntud põllupinnast peotäie mulda. See oli jäme kruus, millest lumevesi kõik huumuseosad ära uhtunud. Külvaksin siia healmeelel männiku kasvama — mõtles Ott.

Ta läks kuni endi krundi lõpuni, vastu naabritalu kultuurheinamaad, mille kohta isa ikka ja jälle oli öelnud, et mis viga teha omale kultuurmaad, kui sellejaoks on raha. Piiri tähistas naabrimehe poolt kaevatud sügav rajakraav. Selle taga laius naabrimehe kultuurheinamaa, mis kohati lõi juba haljendama. Oti isatalu maa peal kasvas aga tihe võsa, mille keskel kasvasid üksikud sookased. Mööda soopinda voolasid kevadveed. Naabrimees niidab üle piiri niidumasinaga maha oma kultuurheina, samal ajal meie oleme korjanud sooküngastevahelt mahaniidetud heinaloogu, ise vajudes üle jala pehmesse soopinda...!

Ott istus kraavikaldal tükk aega ja ärkas alles siis mõtiskelust, kui päike laskus juba maapinnale ning õhtune jahedus ajas külmavärinad üle keha. Ta ei suutnud aga mõista, kuidas polnud ta varem märganud, et kodutalus on nii palju võimalusi üht teist teha ja paremaks muuta. Siit peale peab aga algama uus ajajärk tema elus!

*

Möödus aastaid. Oti isatalu on vahepeal saanud hoopis teissuguse ilme. Isaga oli tal alguses kokkupõrkeid mitmete uuenduste läbiviimise pärast, ent nüüd oli aga isa kõigest kõrvale tõmbunud ning vaatas ainult pealt poja alustatud suurte uuenduste läbiviimist.

Elumajale ja teistele hoonetele on tehtud tubli remont. Laudal on suured aknad ning karjapidamine viidud heale järjele. Kord kuus käib talus kontrollassistent. Kõige suurem töö on tehtud all sooheinamaal, kus ülesküntud juba ligi 5 ha. uudismaad. Elumaja juurde on rajatud ka uus viljapuaed.

Ning kui naabrid vana Pajujaani Mardi vastu imestust avaldavad talu suurte edusammude kohta, siis tähendab ta oma poja kohta: „Näe! läks teine rahvaülikooli, et mesipuid õppida valmistama. Poiss aga õppis sealt muudki!“

Peka.

Ei lõpe torm.

Vil. L. Kaberi sõnad ja viis.

1. Tuhat hobu oli tuule vanri es sadu
sälgu sügi-se saajas, sadu-tuhandeid vaimu
väsitles vees mere-vahust kõik kaldale saamas
sadu vahust kõik kal-da-le saamas.

The musical score is written on four staves. The first staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The melody is written in a simple, folk-like style. The lyrics are written below the notes. There are first and second endings marked with '1' and '2' respectively. The first ending leads to the second ending, which concludes the piece with a double bar line.

Naine ainuke rajude raskes hoos,
valu ainus, üks küsimus pilgus:
Tuleb tagasi kas, tuleb tervelt to,
kelle saatjaks rõõmude hingus.

Metsaladvale tuul ju suiku jäi,
vajus ootaja koltunud heina.
Tuhat tulekeelt põles ja kurbust käis,
sada haava jäid leselt ta leina.

Vabaharidustöö ja töölisnoored.

Oleme sageli lugenud pikki artikleid ajalehis ja ajakirjades külanoorde vabaharidustöö suurist edusammest viimaseil aastakümneil, oleme rõõmuga jälginud arvukate linnanoorde koondumist paljudesse kultuurkoondistesse ja organiseerimist nii elukutse kui ka huvide kohaselt, kuid vaevalt meist paljud teavad kuidas elavad, töötavad ja taotleavad endaharimist — töölisnoored.

On ilmne, et mul puudub ülevaade kõikide töölisnoorte kohta, eriti nende kohta, kes elavad linnades ja kellel võimaldub osavõtta üldisest organiseerimistööst koos teiste noortega, sellepärast piirdun selle osaga, kes pillutud laiali mööda maa-kolkaid, eriti aga Virumaa tööstusrajooni.

On raske tõmmata paralleeljooni nende noorte haridustaseme, üldkasvatuse või ka ühishuvide kohta, sest siia on noori kokku tulnud pea igast kodumaa-nurgast, igalt elukutselt igasuguse vanuse ja erineva ilmavaatega. Siin pole mingiks harulduseks, kui leiad ühist põlevkivivagonetti lükkamas kord värvimütsi kandnud üliõpilast koos kaaslasega, kes vaevu suudab palgalehele kritseldada oma nime või jälle perepoega linnanoorega, kelle senine elutee läbinud paljusid kontoreid, töötube ehk jälle linnakäitisi. Siinne töö raamib küll iga noore ühisesse tööruindesse, kuid vaevalt ta suudab ühtlustada noorte sisemisi huvisid ja tungi endaarendamise järgi.

Aga vaatamata kõigile tööstusrajoones esinevatele puudustele, nii töörasekusele, äärmiselt halbadele korterioludele kui ka üldisele elukallidusele, leidub siingi küllalt noori, kellel huvi millegi parema järgi, kes meeleldi valmis kaasa lööma üritustele, millised nüüd hoogu võtnud kogu maal. Sellest siis nähtub — hääd materjali on, huvi asja vastu on, seltside nimistugi võib arvuliselt vabalt võistelda vähemate linnadega ning organiseerit liikmeidki on — nii peaks asi korras olema. Aga ei ole siiski — kahjuks!

Sest tutvudes lähemalt olukorraga alles tajud, kuivõrd sisutu ja järjekindlusetu on sinne vabaharidustöö, kuivõrd sõltuv paljude seltsitegelaste isiklikest tujudest ja mõtlema-tuist kapriisest. Siin puudub täielikult juhtkond, puuduvad inimesed, kellele seltsitöö oleks südameasjaks, kes pühendaksid oma aega töö heaks kordaminekuks, mitte dekoratsiooni taotlemiseks, nagu tavaliselt. Ja sellest siis tulebki, et enamik noori jääb organiseerimatuiks, õppides iseseisvalt või jälle harjunult kehtiva olukorraga, kaovad üldisesse tööliismassi.

Jälgides külanoorte edukat vabaharidustööd ja põhjust, mis õieti edustanud nende innukat tööd, peame üksmeelselt tunnustama — need on õpingid. Ent miks siis mitte asutada õpinge ka tööstusnoorile? Seda on tehtudki katseks. Mõtte algatasid tööühingud. Õpingide sisemine korraldamine jäeti aga Haridusliidu hooleks, milleks hangiti ka vastavad summad. Aga nüüd on seegi ilus algatus nurjumisel, kuna Haridusliit pole paari aasta kestel jõudnud koostada töölisnoorile sobivaid õpingide töökavu ega ka vastavaid materjale muretseda. Tööühingute poolt ilma kindla töökavata asutatud õpingid on aga rohkem tööühingute enda ideede propageerimiseks, üldiste sotsiaalolude analüüsimiseks ja tööandjate-võtjate

vahekorra selgitamiseks, kui noorte kasvatamiseks. Sageli esinevate ilmavaateliste lahkarmumuste tõttu on see noorile isegi kahjulik.

Kohati on ilmnenud ka olukord, kus tööstuskeskust noored käivad naaberkülades koosolekuil, hoolimata maa kaugusest. Sest iga agaram noor vajab ju eneseavaldamisvõimalusi ning kui seda ei saa teha kohapeal, kus valitsemas seltsitöödki tööjuhtkond, siis peab selleks leidma teisi teid.

Ja lõpuks küsime — kuhu viib välja selline olukord? Kust algab taas töölisnoortelgi tõhusam vabaharidustöö ja sellele järgnev haridustaseme tõus? Õieti on raske seda ütelda, sest seni, kui seltsitööd juhivad võhikud eestvedajad ja mõnes tööstuses ka muulased, kellel vaevalt kordagi on olnud huvi jälgida noorte isetegevust või püüet taotleda sihikindlat endaharimist, ei ole paranemist küll loota. Sellise viisi juures, kus töölisnoorte hulgas üha levimas kraadestumine suurlinnade eeskujul, kus iga algaja noor säästmatult peab omaks võtma teiste kaasnootrite lopsakad pahed, nii joomise, korrarikkumise kui ka kõik sellega kaasaskäiva — ei tule pääsemist praegusest olukorrast.

Aga vast aastad ja elu kiiretempoline areng toovad siiaagi teovõimsaid noori, kes suutelised kukutama seniseid traditsioone, et siis neil vanadel varemeil alata uut teed vabaharidustöö edukaks arenguks.

Selleks — usku ja tahet!

1. I 39. a.

Enn Ennuste.

Vilistlaste elu ühes Järva sopis.

Talipäeval ju pandi südamele, et kirjutataks ka midagi „Teadete“ jaoks. Kui mitte muust, siis enda elust ja tegudest ja kui ka neist ei taheta kõssata, siis vähemalt naabri, s. t. kaasvilistlaste elust.

Kolm ainult meid on siin, sellesse „meie“ perre kuuluvaid. Ja mitte kellegi elust pole kirja panna suuri, imestama panevaid tegusid. Ehk kui, siis küll natuke teisest kandist. Sest üks ole ju nüüd kõigil teada, et siin Järvamaal olid niisugused kanged „nuabrimehed“, ärplejad — kange vaimuga Andres ja Pearu. Ja paistab et seda sõjakat vaimu on kõigil järvakail.

Tahaks nüüd mõningaid tõike ja asjaolusid vaadelda voodripoolsest küljest, näha mõndagi, mis nii rumalalt kurb ja koomilisusest muigama panev.

Ammu siis too alles oli, kui Rahvaülikoolis räägiti, et külal eesti ühiskondlikus elus täita olnud, ja on praegugi, kõige tähtsam ja põhilisem osa. Ning, et küla ärksamatel mitmesugustel

tegelastel, suurematest kõige vähemateni, on meie rahva hoogsal kultuuri tõusuteel arvamata suur tähtsus. Pandi südameile, meile lahkujatele, asuda küla seltskondliku tööpõllule, panna käed külge, aidata jõu ning nõuga kus vaja.

Ja oligi hoogu ning tahet kõigil. Ent nüüd ootamatult on meile vastane, vaenlane tulnud säält, kust seda kõigevähem võis oodata. Nimelt, väiklase küla-koolmeistri näol, kui nii võib öelda.

Tahetakse tõmmata pääle kriips meie tööle seltsides.

Asi algas sellest, et üks kohapealseid seltse mingit õhtut korraldades palus kooliõpetaja abi õhtu ettekanneteosa viimistlemisel, ent see keeldus. Siis võttis üks meie vilistlasist, kes ka seltsi juhatusse kuulub, õhtu eeskava korralduse enda hoolde ja kõik läks hästi. Kuna ilma selle „seltskonna suuruseta“ läbi saadi, hakati säält poolt levitama eelmainit vilistlase kohta auhaavavaid jutte. Et me selle kohta seletust julgesime nõuda, pani „kõrgeaususe“ viha kõrgemal kraadil keema.

On lastud väga labaseid lauseid meie aadressil lendu ja isegi Rahvaülikooli nimi on hädaohus.

Nüüd seisame küsimuse ees: mida teha? Kas peame endi nimed maha kustutada laskma vilistlaskogu nimistust?

Aga et meil on seljataga teatava kooli kasvatus ja sees vaim nagu kangetel „nuabrimeestel“, mis aitab nii mõnestki pettumusest kergemalt üle; ajuti tunned jälle nagu usku endasse kasvavat ja võid „jalad harki lüüa ja küsida, et mis maksab õieti see Riia linn!“

E—n.

Töö kutsub — on tarvis algust, on tarvis usku.

Meil oma igapäevase töö juures on oma pisimured, kahtlused ja osalt ka ettenägelikkuse- ja tahtlikkuse puudus. Need asjaolud lasuvad meil samaste raskustega nagu töö, millele meie otseselt oma jõu kasutame. Võib olla, et neid pisiasju meie ei pane tähele käesoleva töö ja sihtide taotlemisel, vaid teeme tööd nii, nagu see meile ette on juhtunud, teeme ainult seda, mida ette oleme võtnud. Kuid pääle selle jääb ju vaba aega — kus ei leia tarvilikku tööideed, tööeesmärki, usku ja algatusvõimet. Meie enne ei aima, kui oleme hakanud midagi tegema, kui suured ülesanded, milline õilsus, milline kutse ja tähtsus on töö, mida algatasime. Siinjuures mainitust jõuame järeldustele, et töö meid kutsub — iga töö, et töö on oma siht ja mõte. Ei ole inimest, kes seda vaikset töökutset ei kuule, pole ka neid, kes tööga ei ole oma mõtteid vahetanud.

Töoga oleme määranud endile sihte ja eesmäärke — ühesõnaga, oleme tema paremad sõbrad. Aga võõrale tööle lähene-
mine kahtlaselt — kahemõtteliselt: kas see töö mind liiga
vaevab, kas tulen kõigega lõplikult toime jne.? Kuid iga algus
vajab enesekindlust. Ka neil inimesil, kelle tööd meie hindame,
on olnud sageli alguses raskusi, kuid need võideti püsivuse ja
tahtega.

Noored ju alati tormavad, kuid siis ei saa süveneda järelduste-
le, pole kannatust vigu parandada — nii kaob ka usk.

Mina aga arvan teisiti: ei või ka kõige väiksemat, lihtsamat ja viletsamat tööd hukka mõista. — Töö on minu sõber, töös on minu mõtted — selles peitub inimene. Kui aga tehtud töö jätame poolikuks või hävitame selle ära, siis hukkame oma mõtteid, hävitame iseend. Ometi peame aga endast lugu ja soovime enesele vaid hääd. Kas tohime nii teha?

Ei! See on vale arusaamine. Kõige lihtsama ja väiksema töö austamine on enda väärtuse tunnistamine, arenemine ning edasijõudmine. Need põhjused annavad luba ja julgust alustada tööd, mille üle enne võis olla kahtlus, et ei tea, kas mul maksabki ilmaaegu hakata vaeva nägema. Need mõtted ei leia kusagil põhja ega õigustust. Oleme julged ja rõõmsad, on kindel, et siis hakkame juba täna midagi uut.

Kutsub töö, kutsub rahvas, ning aimad iseendagi kutset võitlusele ustava, ausa ja tuntud vastasega — iseendaga. Selline võitlus on huvitav siis, kui sa võidad tükk-tükilt, järkjärgult, — ise oled selle õigustanud. Nüüd talvel, kus meil vabaaega rohkem, leiame ehk võimalusi mõneks kasulikuks ja tarvilikuks ürituseks.

Jõudu tööle! Eesti hing ja Eesti ilu hüüab
Kel julgust ja usku, võtku „abinõud peast ja põuest“,
Ja ma näen neid, keda enne pole olnud...
Veel on aeg ja veel ootame!

N. T s e t s e n.

Suvipäev.

Kuna paljud vilistlased üldlaulupeost tegelastena osavõt-
sid, siis oli karta, et 19. juunil suvipäevast osavõtmine laulu-
peo ligiduse tõttu kujuneb paljudele vilistlastele raskeks, tuli
suvipäev ärapidada 12. juunil. Vaatamata üldlaulupeole, mis
osalt vilistlasi sidus, oli suvipäevast osavõtmine siiski rohke-
arvuline.

Laupäeva õhtul oli vilistlaskõrgu korraldusel pidu. Kanti-
ette L. Raudsaare näidend: „Luigemäe“. Külastajaid oli küllal-
daselt.

Pühapäeva hommikul algas rahvaülikooli ruumides ja õues liiklemine vara. Arusaadav, kokkutulnud vilistlastel oli soov veeta vähesed suvipäeva tunnid otstarbekalt ja meeleolurikkalt omavahelises vestluses. Täpselt kella 8 ajal sündis traditsiooni kohaselt sini-must-valge lipu heiskamine rahvaülikooli hoone lipuvardasse laulu „Kaunistagem Eesti kodu...“ helide saatel, millega tähistati suvipäeva ametlik algus.

Suvipäeva koosoleku avab V. Rüki juhataja J. Ruus, kes ütles kokkutulnud vilistlastele teretulemast ja soovis suvipäevale hääd kordaminekut. Avamisel lauldi „Kaks on kodu meil kaunimat paika“. Koosoleku juhatusse valiti vil! vil! F. Kaljuste, L. Käber ja H. Jürna. Sõnaliste ja kirjalikkude tervituste ärakuulamise järele, milliseid oli rohkesti, algas suvipäeva koosoleku keskustelu teemi „Maaharitlane ja maaühiskond“ ettekanne. Refereeris J. Ruus. Referent ütles lühidalt järgmist: Ühiskond maal on kihistunud. On tekkinud n. n. maaharitlaskiht. Maaharitlaste küsimus on viimasel ajal eriti tähelepanu leidnud ajakirjanduses. On leitud, et maaharitlane ei võta küllalt intensiivselt osa kultuurielu tegevusest maal. Koolihariduselt jaguneb maaharitlaskond 1) ülikooli, 2) gümnaasiumi-keskkooli ja kolmandaks on väljakujunenud viimasel ajal eriti algkooli lõpetanute haritlaskond — tegelaskond, kes end iseseisvalt ja koduselt on edasi arendanud. Kolmas tegelaskond ongi muutunud võrdlemisi intensiivseks ja seltskonna juhtimine on minemas vabaharitlaskonna ehk n. n. algkooliharitlaskonna kätte. Miks tõmbuvad kõrgema haridusega isikud tagasi seltskondlikust tööst maakultuuri alal? Prof. H. Kruusi arvates olevat see seletatav isamaa-armastuse puuduse ja ametalalise spetsialiseerumisega. Referent tõi veel huvitavaid tõsiolusid maakultuuritööst ja maaharitlaskonna suhtumisest seltskondlikku tegevusse.

Referaadile järgnes elav keskustelu. Üldiselt tuuakse sõnavõtjate poolt ette tõsiolusid, millest selgus, et kõrgema haridusega isikud tagasi tõmbuvad seltskondlikust tööst. Leitakse, et haritlane ja tavaline maainimene erinevad juba oma suhtumisest üksteisesse. Nende vahel ei leidu ühist kodust vahekorda, mis looks soodsa pinna ühiseks haridustöök.

Teisest küljest selgitatakse, et mitte kõik haritlased maal ei tõmbu eemale vabahariduse alal maakultuuri tööst. Väidetakse, et suurema osa üliõpilaste poolt tehakse palju ühise tunde loomiseks haritlaskonna ja laiemate hulkade maainimeste keskel. Märgitakse ka seda, et endine Tartu ülikooli rektor prof. J. Köpp oma sõnavõttus noortele üliõpilastele pidas tarvilikuks alati rõhutada tõsiolu, et tuleb alles hoida side maaeluga ja kaasa tegutseda maakultuuritöös selle taseme tõstmiseks. Osalt peetakse haritlaste tagasihoidumist maal

seltskondlikust tööst vabahariduse alal möödaminevaks nähtuseks.

Referent lõppkokkuvõttes tähendas, et tuleks soovida üldiselt suuremat kõrgemate haritlaste osavõttu seltskonnatööst. Arutatud küsimustega oleme palju selgitanud ja teinud tähtsaid tähelepanekuid, et võimalik oleks müüd kõrvaldada passiivsust. Kui kõiki tõelisi haritlasi maal saaks tõmmata kaasa, siis kindlasti kaob teadlikkude seltskonnategelaste puudus.

Loetakse ette vil! N. Tsetseri kiri, milles ta avaldab soovi „V. R. Teated“ kaunima kuju võimaldamiseks asutada fond. Algsummana on ta omalt poolt annud kr. 10. Koosolek avaldab häädmeelt ja nõusolekut fondi asutamiseks. Selgitatakse veel fondi asutamise tähtsust. Juhatuse poolt soovitatakse ära oodata „Teadete“ kohta ankeedi tulemusi, et siis asi lõpulikult otsustada. Veel märgitakse tõsiasja, et vilistlased vähe kaastööd saadavad „Teadetele“. Paljude sõnavõtjate poolt avaldatakse tungival soov, et vilistlased rohkem kirjutaksid oma tööst ning tegevusest, see aitaks elustada ja kontakti alal hoida vilistlaste keskel.

Koosoleku lõpul loetakse ette kahe vilistlase tervitus, kelle pulmapäev on parajasti suvipäeval. Koosolek kiiduavaldustega otsustas saata õnnesoovi telegrammi abiellunud vil! vil! Heini Nõlvak'ule ja Henno Vahur'ile.

Järgnesid jalutuskäigud ja omavaheline koosviibimine.

Järgmisel varahommikul on kuulda veel asjalikke arutlusi, sõbralikke vestlusi, kostavad lauluhelid, mille saatel lahkuvad suvipäevast osavõtnud.

Vähe kroonikat.

Suvi on Rahvaülikoolis vaiksem poolaasta, sellepärast eriti palju sellest pajatada ei olegi, aga päris vaikne ei ole siiski, peatuvad siin ekskursioonid ja jalamatkajad, kes tunni, kes päeva või paar.

9.—10. juulil peab Rahvaülikooli ruumes Eesti üliõpilaste Selts ja Vilistlaskogu oma suvipäevi. Kokkutulnuid oli üle neljasaja, nende seas palju tähtsaid isikuid. Esimese päeva õhtul kogutakse lõkjetule ümber Rahvaülikooli parki, kus lauldakse, kõneldakse: Huvitav oli kuulda suure ajaloolase Hans Kruusi kõnet Kunda ajaloo kohta. Järgmisel päeval peeti koolimaja ees rahvakosolek, kantakse ette mitmed huvitavad kõned. Osavõtjaid ümbruskonnast väga vähe.

Selle järele asub suverahu pikemaks ajaks Rahvaülikooli. Näha vaid mõni üksik külaline, vilistlane. Märkimiseväärt on piiskop Rahamägi külaskäik Rahvaülikooli, kes tuli vaatama oma ristilast. Piiskop Rahamägi võttis osa kooli avamispäevast, olles sel ajal haridusministriks.

Paar nädalat enne kooli algust korraldab kohapealne Põlumeeste Selts lõikuspeo ühes põllutööriistade rongikäiguga, mis oli oma koosseisult ajalooline ja ühtlasi ka õpetlik.

Läheneb kooli algus, õpilasi on registreeritud rõõmustavalt palju, uusi ülesandmisi tuleb järjest juure, nii et hilisemaid soovijaid ei saa vastu võtta. Nii on Virumaa Rahvaülikooli ukse taha tekkinud juba saba. Paljudel soovijail soovitati minna Harjumaa Rahvaülikooli, seal olid veel mõned vabad kohad, mitmed registreeriti juba tulevaks aastaks.

1. november toob kokku 63 noort, suur osa jällegi naisõpilasi. Näha on, et perenaiste ridades valitseb arusaamine rahvaülikoolist. Saabunud on Läti eestlasi seitse, saarlased vallutavad naisõpilaste internaadist tervelt kaks tuba.

Töö areneb harilikus korras täie hooga. Peetakse vahepeal nädalane rahvatantsu kursus Ü. E. N. Ü. konsulendi hra Vimbergi juhatusel. Algab tegevust õpilasiühing, kes enne pühi korraldab peo. Avatakse kooperatiiv. Ajakirja „Maanoorte mõtteid“ esimest nr. saame näha ka enne pühi. Tööle lõpu teeb jõuluvana 21. det. Rahvaülikooli pühi pidama ei taha jääda keegi, kõik, lätlased ja saarlased, ägatsevad koju.

Töö algab 9. jaanuaril, õpilased pea kõik kohal. Uuel aastal ei alga töö siiski kõige õnnelikuma tähe all, paljud õpilased tulevad kodust juba poolhaigetena ja siin haigestuvad uuesti, mõni isegi väga raskelt. Algab kohe näitekursus näitekunsti konsulendi hra Meerits'a juhatusel. Töötulemustega tutvuvad vilistlased aastapäeval, 4. veebruaril. Selleks nägemiseni.

Rahvaülikooli traditsioonidest.

Meeletuletuseks aasta- ja vilistlaspäevale tulijatele.

Rõõmustaval viisil võetakse meie suvi- ja talipäevadest rohkel arvul osa. Sellega ühenduses on esile kerkinud mitmesugused raskused, millised peame ületama ja ületamegi, kui omame küllaldaselt vana head rahvaülikooli vaimu: sõbralikkust, vastutulelikkust, heatahtlikkust. Kõigepealt saame siis „korterikriisist“ üle, sest ligauks lepib vähesega, loobub mugavustest, on abiks kaaslastele. Säärane suhtumine teineteisesse

peaks meil muutuma endastmõistetavaks kindlaks traditsiooniks. Tuttavate kaasakutsumisel (mis peab küll ruumide puudusel kahjuks sündima väga piiratud määral), nõuab hea komme, et võõrad esitatakse juhatajale ja majapidamise õpetajale tasutakse nende ülespidamise kulud.

Kogumine aastapäevale 4. veebruaril õhtu kell 19—20.

Ametlik vilistlaspäeva avamine toimub pühapäeval 5. veebr. kooli lipu austamisega. Selleks ajaks peaksid päevast osavõtjad täiel arvul koos olema. Mõnede vilistlaste poolt harastatav komme, ilmuda vilistlaspäeval ainult õhtusele koosviibimisele, peaks kaduma, igalühel peaks jätkuma taht ja püsivust veeta koos kaasvilistlastega kogu päev.

Samuti peaks püüdma kõik püsida vilistlaspäeva ametliku lõpuni, kella 2-ni (enamuse soovil võib päeva lõpetada ka varem).

Üks komme peaks meil kindlaks kujunema: vilistlaspäevad olgu absoluutselt alkoholibabad.

Ärgem unustagem ka rahvaülikooli laule, eriti meie oma laule, värskendagem neid mälus enne aastapäevale tulekut. „Ühislauluvara“ olgu kaasas, samuti ettekandeid koosviibimisel, samuti palju head tujut.

Üks vilistlastest.

Teateid vilistlastelt.

Toimetusele tulnud kiri.

Toimetus annab meeleldi ruumi vil! Ennuste kirjale, mis toob rõõmustavaid teateid vilistlaste kodusest tööst-tegevusest. Omalt poolt soovib toimetus, et hea eeskuju rohkesti järelegijaid leiaks, samuti ka nende vilistlaste töö, kellest kiri pajatab.

Lgp. Toimetus.

Istun avatud „Teadete“ ees ja loen korduvalt säält soovi — vilistlased, saatke teateid endist! Aga mida? Suuri sündmusi loeme küll romaanide tehnikülgedelt, kuid vaevalt serveerib elu neid meile — noorile! Kõik läheb tavalist rada, nagu see vist olema peabki. Ja et me kõik oleme suured seltskonnategelased; õpiringlased, sagedasemaid raamatukogudekülalastajaid jne. —

see on teatamatagi selge. Sest milline vilistlane pääseb mööda neist kohustusist, mis nii omaseiks saanud ja lähedased. Üks suudab rohkem, teine vähem, aga tööd leidub kõigile.

Siinsed vilistlased, või „Alutaguse vilistlased, nagu me ise armastame öelda, on küll kõik omal kohal. Ja omavaheline sidegi hea. Juba me kavatseme isegi organiseerumist ühiseks rindeks — kuid see õieti saab lõppotsuse saabuval talipäeval, kus kavatseme nõu küsida ka vanemait ja seltsitöis kogemuailt sõtsedelt-velledelt.

Endast pole mul küll midagi kirjutada. Minu vaba aeg kulus kolme aasta jooksul õppimisele Virumaa Kaevanduskoolis, mille lõpetasin jõuluks. Kuid ees on veel kutseksam 13. ja 14. veebruaril. Usun, et seegi õnnestub. Võimaluse korral muidugi teen seltsitöödki — vahel isegi päris tublisti.

Ja nüüd kirjutan teistest vilistlasist, sest see on hoopis kergem kui endast.

Nete Liivak 8-dast lennust õpib Kehtna Kõrgemas Kodunduskoolis. Temale omase südikusega on ta saanud kooli parima õpilase nime, kuid ka oma kaasvõitlejate seas on ta suures lugupidamises. Võib julgelt öelda, see kord nüü väike tüdruk sammub vastu väarikale tulevikule.

Ellen Karemaa ja Ellen Võhma Järvel on 12-da lennu tublid esindajad, samuti naaberkülas Kohtlas elav Elsi Mägin. Kuuludes „Alutaguse vilistlasperre“ on side omavahel hea. Töötavad paljudes seltsides. Ja mis peatähtis, nad on eeskujulikud noorperenaised kodutaludes.

Armin Toome 8-dast lennust Rakvere-Tõrmal abiellus Ella Tiivasega, elukoht samas. Laulatus toimus 26. novembril Rakvere kirikus. Olgu siinjuures temale ja ta abikaasale parimad õnnesoovid 8-dalt lennult!

Tahaksin eriti alla kriipsutada sellele suurele tööle, mida ta teinud kodukaunistamisel — sisustamisel. See töö olgu eeskujuks kogu meie perele!

Harald Jürna 9. lennust on vabanenult kaitseväest asunud jälle oma töö juurde. Elukohaga Alutaguse „pealinna“ Jõhvis on ta tubliks sidemeheks kohapealsete vilistlaste hulgas ja tema töö Rük. idee levitamisel ja süvendamisel väärrib parimat hinnangut.

Esialgul piirdun sellega!

Aga talipäevale kavatseme tulla terve sinne pere — hängime juba ettekäandeid.

E. Ennuste.

1. I. 39. a.

Teateid vilistlatelt.

Abiellunud.

Salme Luts — Viktor Rohtla.

Salme Pirnipuu — Erich Peensalu.

Leonore Tankler — Johannes Siipria.

Leida Väljaots — Evald Kadak.

Leini Nõlvak (endine Helene Ešbaum) ja Henno Vahur
(end. Heinrich Freimuth).

Kihlatud:

Laine Kukk — Rudolf Kuldvere.

Valdek Tammre — Marta Erm.

Meie kohustused

1. Õiendage aegsasti oma vilistlaskogumaks, õhutage seda tegema ka oma kaaslasi.
2. Juhtige rahvaülikooli tüsedaid ja andekaid maanoori.
3. Teatage vilistlaskogu juhatusele oma elu tähtsamaist sündmusist.
4. Saatke „Teadetele“ kaastööd.

Kõigile, kes Rahvaülikooli pühade ja uueaasta puhul õnnitlustega meeles pidasid, samuti ka neile, kes oma elust koolile teatanud, kuid kellele koolijuhatusel seni pole võimalik olnud vastata kõigile neile südamlük tänu!

Juhataja.

Suvel korraldatud ankeedist

Suviste „Teadetega“ saadeti vilistlastele ankeetleht, mida paluti täidetult tagasi saata. Seni ei ole seda aga suurem osa

vilistlastest veel teinud, sellepärast pole asunud ka vilistlaskogu veel nende läbitöötamisele. Pöördume kõiki nende vilistlaste poole, kes seni ankeetlehte tagasi saatnud ei ole, tungiva palvega, seda peatselt teha, et võiks asuda väärtusliku materjali läbitöötamisele. Loodetavasti leiab meie palve täitmist ja võime esitada kokkuvõtted järgmises „Rahvaülikooli teadete“ numbris.

Vilistlaskogu juhatus.

Aasta- ja vilistlaspäeva kava.

Laupäeval 4. veebruaril:

Peoõhtu. Kavas H. Anto näidend „Võõra võimu all“, 3 vaatuses. Sissepääs vilistlastele 50 senti.

Pühapäeval 5. veebruaril:

Kell 9.30 — Hommikueine.

„ 11.30 — Vilistlaspäeva avamine ja ühine koosolek Rüki õpilastega. Teema: Ratsionaliseerimisest tööstuses, põllumajanduses ja igapäevases elus.

Kell 15.00 — Lõuna.

„ 17.00 — Vilistlaskogu koosolek.

Kava: 1. Koosoleku juhatuse valimine.

2. Aruanded ja eelarve.

3. Valimised põhikirja järele.

4. Koosolekul algatatud küsimused.

„ 20.00 — Õhtueine.

„ 21.00 — Omavaheline koosviibimine.

Aasta- ja vilistlaspäeva lõpp kell 2.00.

Vilistlased, kes V Rük vilistlaskogu liikmemausu tasunud 1938. a.

Mägin, Elsi	—50	Voogla, Emmi	—50
Aavasalu, Veera	—60	Karlson, Aino	—50
Lanno, Arnold	1.—	Aasa, Linda	—50
Post, Jaak	1.—	Liivak, Nete	—50
Salumäe, Aino	—50	Haavisto, Malle	—50
Tuuletare, Evald	—50	Vainosaar, Ants	—50
Tuuletare, Harald	—50	Krall, Meeri	—50
Maltis, Sanna	—50	Rinde, Helmi	—50
Loik, Helmi	—50	Ennuste, Enn	1.—
Nalviste, Hildegard	—50	Jürna, Harald	—50
Allika, Leida	—50	Volber, Hilda	—50
Parv, Linda	—50	Tamm, Karl	—50
Metsalind, Endla	—50	Mikker, Enn	—50
Vernik, Veera	—50	Karimäe, Kaarel	—50
Lepamäe, Hiie-Liis	1.—	Vosberg, Olga	—50
Tammaru, Agnes	—50	Tul, Marie	—50
Altmäe, Ada	—50	Valter, Ehvart	—50
Võhma, Ellen	—50	Painik, Ellen	—50
Veelma, Alfred	—50	Tammar, Alu	—50
Väälma, Bernhard	—50	Uustalu, Auguste	—50
Saidla, Edur	—50	Kadak, Leida	—50
Klaas, Aliise	—50	Kaldas, Aleksander	—50
Pällo, Meeri	—50	Heinmaa, Ellen	—50
Rosenberg, August	—50	Kaljura, Arnold	—50
Ränd, Olga	—50	Arro, Benita	—50
Mikker, Hermine	—50	Tiilen, Jakob	—50
Peterson, Nora	—50	Purk, Voldemar	—50
Rodi, Elfriede	—50	Peegel, Helene	—50

Maantu, Tiit	— .50	Kullo, Helmi	— .50
Aam, Ilse	1.—	Palmisto, Harald	— .50
Jurtom, Linda	— .50	Sibul, Jaan	— .50
Rogova, Antonina	— .50	Peensalu, Salme	— .50
Vahor, Henno	1.—	Rohtla, Salme	— .50
Aiks, Helga	— .50	Randmaa, Asta	— .50
Kaljuste, Ferdinand	— .50	Talts, Heinriette	— .50
Tõnismaa, Enno	— .50	Peterson, Joosep	— .75
Raet, Otto	— .50	Kuuder, Serafiima	— .50
Vahersalu, Pauline	— .50	Kala, Salme	— .50
Roone, Alfriede	— .50	Sauks, Emmi	— .50
Pari, Leo	— .50	Lillo, Evald	— .50
Talvik, Edur	— .50	Siil, Valter	— .50
Tõeväli, Aino	— .50	Reisalu, Tiiu	— .50
Rinde, Salme	— .50	Tamm, Linda	— .50
Raudmets, Ellen	— .50	Riispapp, Alma	— .50
Kongi, Makaloni	— .50	Ojasoo, Leida	— .80
Toome, Armin	— .50	Oruoja, Helmi	— .50
Toiger, Aleksander	— .50	Tammre, Valdek	— .50
Toiger, Magda	— .50	Goldi, Elvi	— .50
Hallisto, August	— .50	Kaljurand, Riho	— .50
Preinvalts, Ella	— .50	Mutik, Aleksei	— .50
Plunt, Aino	— .50	Reinvad, Johannes	— .50
Sall, Heinrich	— .75	Taliga, Harivald	— .50
Urb, Linda	— .50	Cecer, Nikolai	— .50
Pork, Vendla	— .50	Ehvert, Ludmilla	— .50
Kullik, Marta	— .70	Lepamäe, Hiie-Liis	1.—
Tarum, Ants	1.—		
Tarkus, Selma	— .50	Eluaegse liikmemaksu	
Aarne, Tensing	— .50	tasunud:	
Juurikas, Artur	— .50	Kink, Helene	5.—
Prisko, Karl	— .50	Mathiesen, Lisete	5.—
Soonla, Leida	— .50	Riipere, Leida	5.—
Aasalaid, Linda	— .50	Nurkse, Heinrich	5.—

Kaljuste, Adeele	—50	Saar, Leida	5.—
Kungla, Aliide	—50	Luik, Aliide	5.—
Talisoo, Meeta	—50	Värtson, Hilda	5.—
Kask, Armand	1.—	Veel, Oskar	6.—
Ojasild, Alfred	1.—	Klaar, Juuli	5.—
Rajandu, Ilse	—50	Roopere, Marta	5.—
Noorlind, Elda	—50	Näks, Heino	5.—

Kui mõne vilistlase nimi, kes 1938. a. liikmemaksu ära õiendanud, eelnevas nimestikus puudub või tema maksetud rahasumma ei ole õieti märgitud, palume sellest vilistlaskogu juhatusele kohe teatada.

Toimetus: J. Ruus

A. Mägi

M. Roopere

Ühistrükkoda Rakveres